

Таблиця 1

Результати моделювання ФРФП за допомогою LSTR-2

	Лінійна частина	Нелінійна частина
Const.	0,001	
d _{10:03}	0,17	
pol _t	-0,009	
gap _{t-4}	-0,52	1,17*
Δ ₄ debt _{t-4}	0,14	-0,3**
γ		2,14
C1		-1,24**
C2		5,06***
adj. R ²		0,54
Тест на відсутність автокореляції залишків	lag 1= 0,91	lag 2= 0,46
	lag 3 = 0,55	lag 4= 0,52
Тест на сталість параметрів	H1 = 0,13 H2 = 0,53 H3 = 0,63	

Таким чином, використання індексу фінансового стресу при дослідженні нелінійної функції реакції фінансової політики в Україні дає можливість зробити висновки про різні режими поведінки фінансової влади у період високої, середньої та низької фінансової стабільності. Це можна пояснити тим, що фінансова політика веде себе однотипно на крайніх точках виміру фінансової стабільності – високому рівні фінансової стійкості та у нестійкому фінансовому середовищі. І змінює свої параметри при досягненні певного середнього рівня фінансової безпеки. У випадку України фінансова політика є пасивною в періоди низьких фінансових загроз. У періоди високих фінансових загроз уряд змушений вести стійку фінансову політику для уникнення дефолту, незважаючи на стадію економічного циклу. Протягом тривалих періодів середнього рівня стійкості уряд України приділяє менше уваги проблемам боргу, оскільки вони є менш нагальними та критичними.

Список літератури:

1. Park C., Mercado R. Determinants of Financial Stress in Emerging Market Economies // Asian Development Bank Economics Working Paper Series. – 2013. – № 356. – P. 199–224.
2. Terasvirta T. Smooth transition regression modeling / T. Terasvirta. – Cambridge: University Press, 2004. – P. 223–243. [w] Applied Time Series Econometrics [red. H. Lütkepohl, M. Kratzig]. – Cambridge: University Press, 2004.
3. Illing M., Liu Y. Measuring Financial Stress in a Developed Country: an Application to Canada // Journal of Financial Stability. – 2006. – Vol. 2. – № 4. – P. 243–265.

Артем ВЕШКО

Львівська комерційна академія

СТРУКТУРНИЙ ВПЛИВ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА РЕАЛЬНУ ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ В “ЗАЛЕЖНІЙ” ЕКОНОМІЦІ

У малій відкритій економіці виробнича функція для товарів експорту X_e має такий вигляд: $X_e = F_e(K_f, L_e)$, де K_f і L_e – капітал і кваліфікована робоча сила, відповідно. Іноземний капітал K_f використовується лише у експортному секторі, що відповідає інвестиційній поведінці транснаціональних компаній¹. Заміщення імпорту $X_i = F_i(K_i, L_i)$ передбачає використання внутрішнього капіталу і кваліфікованої робочої сили, K_i і L_i відповідно. Виробнича функція для сектору товарів внутрішньої торгівлі, $X_n = F_n(K_n, L_n)$,

¹ На ТНК розвинутих країн припадає лівова частка (близько 84%) загального обсягу прямих іноземних інвестицій у світовій економіці [0, с. 38]

включає у себе внутрішній капітал, K_n , та низькокваліфіковану робочу силу, L_n . Оскільки всі ринки є абсолютно конкурентними, умови безприбутковості для трьох секторів є такими:

$$a_{L_e}w + a_{K_e}r_f = p_e \quad (1)$$

$$a_{L_i}w + a_{K_i}r = p_i \quad (2)$$

$$a_{L_n}w_u + a_{K_n}r = p_n \quad (3)$$

де a_{L_j} , a_{K_j} і p_j , $j = \{e, i, n\}$ є відповідно оптимальними обсягами доходу від робочої сили і капіталу та ціною у секторі j ; w та w_u – це віддача від кваліфікованої та некваліфікованої робочої сили, відповідно; a та r_f – це віддача від внутрішнього та іноземного капіталу.

Сторона виробництва в моделі представлена ресурсними обмеженнями:

$$a_{L_e}X_e + a_{L_i}X_i = \bar{L} \quad (4)$$

$$a_{K_e}X_e = \bar{K}_f \quad (5)$$

$$a_{K_i}X_i + a_{K_n}X_n = \bar{K} \quad (6)$$

$$a_{L_n}X_n = \bar{L}_u \quad (7)$$

де $\bar{L}$, $\bar{L}_u$, $\bar{K}$ і $\bar{K}_f$ є відповідно фіксованими обсягами кваліфікованої, некваліфікованої робочої сили, внутрішнього та іноземного капіталу в економіці.

Кваліфікована робоча сила є мобільною між експортним та імпортозаміщуючим секторами, тоді як низькокваліфікована робоча є характерною лише для сектору товарів внутрішньої торгівлі. Внутрішній капітал є мобільним між секторами заміщення імпорту і внутрішньої торгівлі, а іноземний капітал використовується лише в експортному секторі. Ціни на товари внутрішньої торгівлі визначаються внутрішнім попитом та пропозицією:

$$X_n = D(p_n, p_e, p_i, I) \quad (8)$$

де D – функція попиту, а I – це національний дохід, що визначається як:

$$I = p_e X_e + p_i X_i + p_n X_n - r_f K_f \quad (9)$$

де K_f – репатрійований дохід на іноземний капітал.

Приплив іноземного капіталу збільшує реальну заробітну плату кваліфікованих працівників, що зменшує віддачу на внутрішній капітал. Наслідком стає зростання граничного продукту некваліфікованої праці. Враховуючи реальну ціну факторів у цінах товарів внутрішньої торгівлі, отримуємо:

$$\frac{(a_{L_i}w\hat{\omega} + a_{K_i}r\hat{\rho})}{\hat{X}_n} = -\frac{1}{\eta_n} \quad (10)$$

$$a_{L_n}w_u\hat{\omega}_u + a_{K_n}r\hat{\rho} = 0 \quad (11)$$

де ω , ω_u і ρ позначають відповідно реальну заробітну плату кваліфікованих працівників, реальну заробітну плату некваліфікованих працівників та віддачу від внутрішнього капіталу. Усі змінні узяті у цінах товарів внутрішньої торгівлі, а $\eta_n < 0$ є ціновою еластичністю попиту на товари внутрішньої торгівлі. Оскільки $\hat{\omega}_u > 0$, з рівняння (11) впливає $\hat{\rho} < 0$, а з рівняння (10) маємо $\hat{\omega} > 0$. Враховуючи $\hat{X}_n > 0$, внутрішній капітал переміщується у сектор товарів внутрішньої торгівлі.

Можна зробити висновок, що за умови сталих цін на товари зовнішньої торгівлі приплив ПІІ знижує віддачу на внутрішній капітал для усіх товарів. Таким чином приплив іноземного капіталу несе загрози для власників внутрішнього капіталу, але позитивно впливає на реальну заробітну плату як кваліфікованих так і некваліфікованих працівників.

Для оцінки впливу ПІІ на розрив між рівнями оплати кваліфікованої та некваліфікованої праці з рівняння (10) припустимо, що:

$$a_{L_i}w\hat{\omega} + a_{K_i}r\hat{\rho} > 0 \quad (12)$$

Використовуючи рівняння (11), можна переписати рівняння (12) як $\hat{\omega} > \left(\frac{k_i}{k_n}\right)\hat{\omega}_u$, де $k_i = \frac{K_i}{L_i}$ і $k_n = \frac{K_n}{L_n}$. Це доводить, що $\hat{\omega} > \hat{\omega}_u$ при $k_i > k_n$. Отже, можна зробити висновок про те, що приплив ПІІ у малу відкриту економіку провокує збільшення заробітної плати як для кваліфікованої, так і некваліфікованої робочої сили, одночасно знижуючи віддачу на внутрішній капітал. Окрім того, ПІІ збільшують секторальний розрив між рівнями оплати праці, загострюючи у такий спосіб майнову нерівність.

Список літератури:

1. Oladi R. Foreign Direct Investment, Non-Traded Goods and Real Wages / R. Oladi, J. Gilbert, H. Beladi // Pacific Economic Review. – 2011. – Vol. 16. – No. 1. – P. 36-41.
2. Das S. P. Foreign Direct Investment and the Relative Wage in a Developing Economy / S. P. Das // Journal of Development Economics. – 2002. – No. 67. – P. 55-77.

Максим ВОЙЧУК

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

РОЗВИТОК ВНУТРІШНЬОГО ЕКОЛОГІЧНОГО РИНКУ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ІНСТИТУЦІЙНА СКЛАДОВА

Особливості інфраструктури внутрішнього екологічного ринку Співтовариства визначаються функціонуванням на ньому не тільки безпосередніх споживачів та виробників, якими одночасно є держави, приватні підприємства, індивідуальні особи, а й наявністю структур, що мають статус спеціальних установ ЄС, і досить часто є ключовими регуляторами даного ринку. Специфіка даного ринку зумовлена власне сутнісними характеристиками інтеграційного об'єднання, адже створення єдиної гармонізованої економічної системи передбачає наявність наднаціональних органів управління, що частково перебирають функції відповідних національних установ, тим самим кількісно та якісно розширюючи інфраструктуру ринку. Відповідно дану ринкову інфраструктуру варто розглядати крізь призму інституційної складової.

До ключових наднаціональних органів, що є елементами інфраструктури даного ринку та мають безпосередній вплив на його розвиток варто віднести Комісію ЄС, Суд ЄС та Європейську Раду. Варто зауважити, що це органи, що мають статус де-юре інституцій Співтовариства. Проте існує група організацій, що де-факто мають вплив на розвиток екологічного ринку, та мають статус неофіційних інституцій ЄС й впливають та використовуються як ринкові регулятори.

Організаціями, що де-факто мають статус загальноєвропейських та є елементами інфраструктури внутрішнього екологічного ринку є *Європейський комітет зі стандартизації (Comite europeen de normalisation, CEN)* та *Європейський комітет зі стандартизації в електротехніці (Comite europeen de normalisation en elecrotechnique, CENELEC)*.

Основна мета CEN – сприяння розвитку торгівлі товарами та послугами шляхом розробки європейських стандартів (євронорм, EN), на які могли б посилатися в своїх директивах ЄС, ЄАВТ та інші міжурядові організації, шляхом забезпечення однакового застосування в країнах-членах міжнародних стандартів ISO та ІЕС; співробітництво з усіма організаціями регіону, що займаються стандартизацією; надання послуг з сертифікації на відповідність європейським стандартам (євронормам) [1].

Основна мета CENELEC – розробка стандартів на електротехнічну продукцію у тісній співпраці з ЄС і ЄАВТ. Стандарти CENELEC розглядаються як необхідний засіб для створення єдиного європейського ринку[2].

Євронорми CENELEC (EN) – це європейський стандарт з узгодженим технічним текстом, що приймається країнами-членами як національний нормативний документ [3, с. 108].